

**REVISTA ROMÂNĂ
DE DREPT COMERCIAL [RRDC][®]**

1/2022

UNIVERSUL JURIDIC

DOCTRINĂ

A. SOCIETĂȚI ȘI ALTE GRUPURI

Aspecte privind viciile de consimțământ în cadrul societăților FLORENTINA CAMELIA STOICA, RADU ȘTEFAN PĂTRU	15
--	----

Rolul interesului social LAVINIA TEC.....	25
--	----

Nulitatea convenției dintre unii acționari pentru a decide prin consens în AGA GHEORGHE BUTA.....	35
--	----

Sanctiunea nulității în aplicarea dispozițiilor art. 215 din Codul civil român RĂZVAN SCAFEȘ	43
---	----

B. SOCIETĂȚI ÎN DIFICULTATE FINANCIARĂ ȘI ÎN INSOLVENȚĂ

Înlocuirea administratorului/lichidatorului judiciar ca sancțiune în dreptul insolvenței RAUL-FELIX HODOȘ, DANIELA MICU.....	50
--	----

Controlul de legalitate, între [ne]competența judecătorului sindic și limitele investiții ANCA BUTA, MIHAELA SĂRĂCUT	63
--	----

Tabelul preliminar al creanțelor asupra averii debitorului. Contestația împotriva tabelului preliminar al creanțelor. Delimitări teoretice și repere jurisprudențiale CLAUDIA ANTOANELA SUSANU	85
--	----

C. CONTRACTE ȘI OBLIGAȚII COMERCIALE

Mutabilitatea clauzei penale în materia vânzării cu plata prețului în rate: de la Ana la Caiafa MARIA DUMITRU (NICA)	109
--	-----

Câteva aspecte privind exercitarea abuzivă a dreptului de denunțare unilaterală a contractului LOREDANA COCHIOR	134
---	-----

D. DREPTUL FISCAL AL AFACERILOR

Analiza atribuțiilor, competențelor și obligațiilor administratorului societății comerciale. Dimensiunea fiscală a problemei RADU BUFAN, MIRELA BULIGA	146
--	-----

E. DREPT PENAL AL AFACERILOR

Evoluții jurisprudențiale privind confiscarea extinsă în cazul infracțiunilor din domeniul afacerilor Mihai Adrian HOTCA	158
---	-----

II. JURISPRUDENȚĂ COMENTATĂ ȘI ADNOTATĂ

Acțiune în anularea vânzării unui imobil și a ipotecii constituite asupra acestuia formulată de lichidatorul desemnat în cadrul procedurii insolvenței Jurisprudența CJUE comentată. Hotărârea pronunțată în Cauza C-493/18 UB MARCELA COMȘA	174
--	-----

ACTUALITĂȚI

Conferința națională de insolvență 19 mai 2022 – Aula INM Prezentare av. Simona Maria Miloș	183
Lansare de carte „Tratat practic de insolvență”, vol. I, ed. a 2-a, revizuită și adăugită Prezentare Dr. Nicoleta Țândăreanu.....	184

A. SOCIETĂȚI ȘI ALTE GRUPURI

Aspecte privind viciile de consimțământ
în cadrul societăților

*Aspects regarding the vices of consent
within the companies*

Prof. univ. dr. FLORENTINA CAMELIA STOICA

Facultatea de Drept/Academia de Studii Economice din București

Lect. univ. dr. RADU ȘTEFAN PĂTRU

Facultatea de Drept/Academia de Studii Economice din București

□ Rezumat

În prezentul studiu, autorii vor analiza viciile de consimțământ ale actului juridic din perspectiva societăților reglementate de Codul civil și de Legea nr. 31/1990 a societăților modificată și republicată. Actele juridice încheiate cu nerespectarea condițiilor de fond și de formă atrag nulitatea (relativă) a actului juridic astfel încheiat. O condiție de fond esențială, alături de capacitate, obiect și cauză este consimțământul care, printre alte cerințe de validitate, nu trebuie să fie afectat de vicii de consimțământ. Dintre viciile de consimțământ stabilite de Codul civil, eroare, dol, violență și leziune, eroarea și dolul pot fi incidente și în cazul contractului de societate, având drept consecință, nulitatea contractului respectiv. Studiul va dezvolta situațiile în care eroarea poate fi viciu de consimțământ, plecând de la situația în care unul dintre semnatarii contractului are o reprezentare greșită asupra operațiunii juridice pe care o încheie, dar și cazul dolului, atunci când o persoană este indusă în eroare în mod voit, cu scopul încheierii contractului de societate și deci de a deveni membru în societatea respectivă. Concluziile vor fi formulate în urma analizei teoretico-aplicative a subiectului abordat.

Cuvinte-cheie: societăți, act constitutiv, vicii de consimțământ, nulitate

In the present study, the authors will analyse the vices of consent of the legal act from the perspective of the companies regulated by the Civil Code and by Law no. 31/1990 of the companies modified and republished. Legal acts concluded in breach of the substantive and formal conditions entail the (relative) nullity of the legal act thus concluded. An essential substantive condition, along with capacity, object and cause, is consent which, among other requirements of validity, must not be affected by vices of consent. Among the vices of consent established by the Civil Code, error and undue influence can also be incidents in the case of the company contract, having as a consequence, the nullity of the respective contract. The study will develop the situations in which the error can be a vice of consent, starting from the situation in which one of the signatories of the contract has a misrepresentation on the legal operation he concludes, but also the case of undue influence, when a person is misled intentionally, for the purpose of concluding the company contract and therefore to become a member of that company. The conclusions will be formulated following the theoretical-applied analysis of the approached subject.

Keywords: companies, constitutive act of the company, vices of consent, nullity

Aspecte introductive

Societatea (comercială) în accepțiunea sa de contract este reglementată pe de o parte de dispozițiile generale ale Codului civil (drept comun în materie) iar pe de altă parte de Legea nr. 31/1990 (a societăților) modificată și republicată.

Dreptul comun se aplică în privința definiției contractului de societate, a condițiilor generale de validitate (cu unele particularități specifice contractului de societate) și completându-se cu legea specială¹.

Cadrul contractual al societăților nu poate fi absolutizat și explicat numai prin mecanisme contractuale.

Contractul de societate trebuie să îndeplinească condițiile generale de fond comune tuturor contractelor (a se vedea art. 1.179 C. civ.), respectiv capacitatea de a contracta, consimțământul părților, un obiect determinat și licit, o cauză licită și morală.

Cu privire la consimțământ, Dicționarul explicativ al limbii române îl definește ca fiind *încuviințare, aprobare, asentiment, acord de voință a persoanelor care încheie un contract*².

În literatura de specialitate, consimțământul a fost definit ca fiind hotărârea de a încheia un act juridic civil, manifestată în exterior³.

Consimțământul reprezintă practic, întâlnirea concordantă a voințelor părților care încheie actul juridic.

Condițiile stabilite de lege, respectiv art. 1.204 C. civ. pentru acordarea corectă a consimțământului la momentul încheierii actului juridic sunt următoarele: *să fie*

¹ A se vedea S. Angheni, *Drept comercial. Tratat*, Ed. C.H. Beck, București, 2019, p. 130.

² A se vedea site-ul <https://dexonline.ro/definitie/consim%C8%9B%C4%83m%C3%A2nt>, accesat în data de 10 noiembrie 2021.

³ A se vedea G. Beleiu, *Drept civil român – Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, ed. a 10-a, revăzută și adăugită de M. Nicolae și P. Trușcă, Ed. Universul Juridic, București, 2005, p. 154.

serios, liber și exprimat în cunoștință de cauză. De asemenea, consimțământul trebuie să emane de la o persoană cu discernământ.

Cu privire la condiția de a fi liber, aspect la care ne referim în prezentul studiu, consimțământul nu poate fi afectat de vicii, respectiv eroare, dol, violență și leziune.

În doctrina română, se apreciază că eroarea presupune încrederea într-o aparență, care nu are un efect achizitiv de drepturi, ci reprezintă un viciu de consimțământ pentru o parte contractantă, care, în măsura în care invocă un interes poate solicita anularea contractului⁴.

Codul civil stabilește în art. 1.207 alin. (1) că partea care, la momentul încheierii contractului, se afla într-o eroare esențială poate cere anularea acestuia, dacă cealaltă parte știa sau, după caz, trebuia să știe că faptul asupra căruia a purtat eroarea era esențial pentru încheierea contractului.

Eroarea este esențială conform art. 1.207 alin. (2) C. civ., atunci când poartă asupra naturii sau obiectului contractului, când poartă asupra identității obiectului prestației sau asupra unei calități a acestuia ori asupra unei alte împrejurări considerate esențiale de către părți în absența căreia contractul nu s-ar fi încheiat sau când poartă asupra identității persoanei sau asupra unei calități a acesteia în absența căreia contractul nu s-ar fi încheiat.

Dolul este definit de legiuitor în Codul civil, art. 1.214 alin. (1) ca fiind o eroare provocată de manoperele frauduloase ale celeilalte părți ori când aceasta din urmă a omis, în mod fraudulos, să îl informeze pe contractant asupra unor împrejurări pe care se cuvenea să i le dezvăluie.

În doctrină, cu privire la dol se apreciază că dolul este un concept civil legat de cunoaștere și voință, utilizat în Codul civil atât pe terenul încheierii contractului (ca viciu de consimțământ), cât și pe terenul neexecutării obligațiilor contractuale⁵.

Între dol și eroare există o serie de deosebiri, astfel, în etapa încheierii contractului dolul întrunește condițiile erorii, dar, suplimentar intervine caracterul subiectiv care constă în manoperele dolosive întreprinse de autorul dolului, iar în cazul în care dolul provine de la un terț este necesar ca partea care a recurs la dol cunoștea sau trebuia să cunoască dolul la momentul încheierii contractului, conform art. 1.215 alin. (1) C. civ.

Aplicabilitatea viciilor de consimțământ în cadrul societăților

Separat de condițiile generale de validitate prevăzute în art. 1.179 C. civ., contractul de societate trebuie să îndeplinească și condiții particulare: stipularea aporturilor asociaților la capitalul social, participarea asociaților la profit și pierderi, intenția de a se asocia pentru a constitui societatea (comercială) *affectio societatis*.

În ceea ce privește capacitatea de a contracta, contractul de societate (comercială) se încheie dacă părțile asociați/acționari, persoane fizice/juridice au capacitatea prevăzută de lege.

⁴ V. Stoica, *Considerații comparative privind noțiunile de bună-credință, diligență, eroare, dol, fraudă, rea-credință, vinovăție (intenție și culpă)*, în RRDP nr. 4/2020, pp. 15-69.

⁵ *Ibidem*. A se vedea și S. Angheni, *Tratat de drept comercial*, Ed. C.H. Beck, București, 2019, p. 140.

Consimțământul este o latură a voinței asociaților/acționarilor de a se asocia și de a desfășura în comun o activitate specifică exploatarei unei întreprinderi (a se vedea art. 3 C. civ.) în scopul obținerii unui profit pe care să-l împartă.

Pentru a produce efecte juridice, voința asociaților/acționarilor trebuie să fie conștientă și liber exprimată. Pe cale de consecință, nu trebuie să fie afectată de niciun viciu de consimțământ.

În plus, consimțământul nu poate fi analizat numai prin prisma exteriorizării deciziei de a contracta, independent de ce se întâmplă în forul interior al fiecărei persoane în momentul luării acestei hotărâri.

Așa cum s-a arătat în doctrină, făcându-se teoria raportului dintre manifestarea de voință și voința internă în actele juridice „consimțământul (...) nu poate fi examinat fără a se lua în considerare voința internă – element de ordin psihologic ce poate explica, fundamenta sau uneori, infirma, manifestarea exterioară de voință”⁶.

În lumina celor de mai sus, consimțământul reprezintă doar o parte din voința juridică, celălalt element fiind reprezentat de cauză.

Relația dintre consimțământ și voința a fost văzută ca o relație de genul parte-întreg.

În art. 1.206 C. civ. se arată că este viciat consimțământul care este dat din eroare, surprins prin dol sau smuls prin violență.

Definim viciile de consimțământ ca fiind acte sau fapte intenționate, săvârșite prin acțiune sau inacțiune, care, prin conținutul și forma lor, afectează în mod semnificativ voința uneia dintre părți, ducând la exprimarea greșită a consimțământului.

Specific viciilor de consimțământ este faptul că deși există manifestare de voință, aceasta este „alterată fie în conținutul său intelectual, conștient, cum este cazul erorii și al dolului (vicleniei), fie în caracterul său liber, cum este cazul violenței și leziunii”⁷.

Codul civil stabilește în art. 1.881 alin. (1) că prin contractul de societate două sau mai multe persoane se obligă reciproc să coopereze pentru desfășurarea unei activități și să contribuie la aceasta prin aporturi bănești, în bunuri, în cunoștințe specifice sau prestații, cu scopul de a împărți beneficiile sau de a se folosi de economia ce ar putea rezulta. Alin. (2) al aceluiași articol stabilește că fiecare asociat contribuie la suportarea pierderilor proporțional cu participarea la distribuția beneficiului, dacă prin contract nu s-a stabilit altfel. Conform alin. (3), societatea se poate constitui cu sau fără personalitate juridică.

Cu privire la eroare, acest viciu de consimțământ poate interveni în cadrul societăților cu privire la natura actului încheiat (*error in negotio*), în situația în care un asociat crede că încheie un contract de societate pentru o societate simplă, contractul fiind însă pentru o societate cu răspundere limitată sau cu privire la identitatea obiectului (*error in corpore*) în situația în care printre bunurile aduse ca aport se regăsește un imobil, despre care asociații credeau că este proprietatea personală a unuia dintre ei, însă, în realitate imobilul era închiriat de către unul dintre asociați⁸.

O altă aplicare a erorii viciu de consimțământ, este atunci când poartă asupra calităților personale ale unui asociat, fapt care poate fi determinant pentru încheierea contractului de societate pentru societățile de persoane.

⁶ G. Boroî, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, ed. a II-a, Ed. All Beck, București, 2002, p. 156.

⁷ *Ibidem*.

⁸ A se vedea și S. Bodu, *Elemente de validitate ale contractului de societate*, în RRDA nr. 1/2014.

În societățile de persoane, care se constituie *intuitu personae*, raportul dintre asociați este de o importanță semnificativă, așadar intervenția erorii în acest context ar putea fi posibilă.

Caracterul *intuitu personae* presupune că asocierea dintre membrii care alcătuiesc societatea trebuie să se realizeze pe criteriul calităților avute de aceștia și de încrederea pe care și-o acordă reciproc, aceste aspecte fiind mai importante decât capitalul adus în societate.

De exemplu, dacă există o eroare cu privire la calitățile de manager ale unei persoane, în sensul că era îndeobște cunoscut că acesta este un bun manager, însă se dovedește că de fapt asociatul falimentase anumite firme, se poate reține viciul erorii.

Evident că, în cazul în care persoana în cauză ar fi indus personal în eroare pe asociați, ne-am afla în prezența dolului, ca viciu de consimțământ.

Dolul poate interveni în situații în care asociații sau acționarii prezintă ca adevărate anumite informații false cu privire la situațiile financiare ale societății.

Cu titlu de exemplu, dacă în cazul societăților pe acțiuni constituite prin subscripție publică, acționarii publică un bilanț fals care să îi determine pe investitori să subscrie acțiuni, ne aflăm în prezența dolului ca viciu de consimțământ⁹.

Acest viciu de consimțământ poate apărea și în alte situații similare, atunci când acționarii prezintă datele financiare ale unei societăți, care nu este constituită prin subscripție publică, într-un mod fals unor posibili investitori care ar dori să achiziționeze acțiuni, dolul ca viciu de consimțământ devine incident.

Un exemplu din practică de posibila incidență a dolului ca viciu de consimțământ vizează: cesiunea de acțiuni, respectiv invocarea dolului, ca viciu de consimțământ.

Impunerea unui salariat, de către conducerea societății angajatoare, de a cesiona acțiunile deținute la data încetării raporturilor de muncă nu probează intervenția dolului. Cel interesat va trebui să dovedească modul intempestiv în care și-a dat consimțământul, ca urmare a mijloacelor viclene utilizate de partea adversă.

Reclamantul BG a chemat în judecată pe pârâții S.C. RU S.A. Constanța, ISZ și SI, solicitând anularea cesiunii acțiunilor pe care le-a deținut la societatea pârâtă, către pârâții-persoane fizice.

În considerente s-a arătat că la data realizării transferului de la acest loc de muncă a fost indus în eroare de către pârâți – membri în organele de conducere ale societății – și a fost convins să cedeze acțiunile deținute, pentru a nu le pierde, fiindu-i afectat consimțământul la încheierea acestei operațiuni.

S-a susținut că dacă nu ar fi fost indus în eroare de către pârâți, reclamantul nu și-ar fi înstrăinat acțiunile, motiv pentru care în cauză sunt incidente dispozițiile art. 966 C. civ.

Instanța a hotărât că acțiunea este neîntemeiată.

Reclamantul susține că la data încheierii cesiunii pentru acțiunile deținute la S.C. RU S.A., au concurat mai mulți factori care i-au afectat valabilitatea consimțământului, în sensul că nu a cunoscut care sunt reglementările legale aplicabile unei astfel de operațiuni în condițiile în care acționarul își schimbă locul de muncă, a fost indus în eroare de către pârâții persoane fizice cu privire la obligativitatea unei astfel de cesiuni cu ocazia transferului și a fost supus dolului acelorasi persoane, pentru a fi determinat să încheie un act la care nu ar fi consimțit în absența acestor manifestări.

⁹ A se vedea S. Cărpănuș, *Tratat de drept comercial român*, ed. a IV-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 156.

Lipsa consimțământului reclamantului este întemeiată în principal pe eroarea de drept în care s-a aflat acesta la data încheierii contractului.

Actul de cesiune, materializat prin declarația unilaterală a reclamantului privind cesionarea acțiunilor, a fost încheiat, după primirea unei adrese din partea societății, comunicate. Prin urmare, fostul acționar nu poate invoca eroarea de drept la data exprimării acordului de voință, întrucât acesta nu a fost dat în mod intempestiv și fără ca partea să aibă posibilitatea verificării normelor aplicabile într-o asemenea situație.

Sub aspectul erorii obstacol, reclamantul o raportează la același aspect, privind necunoașterea dispozițiilor legale aplicabile în materie, fără însă a contesta natura raportului juridic.

În fine, dolul manifestat de părți asupra reclamantului, pentru a-i crea o reflectare denaturată a realității și a-l determina să încheie acest act la care nu ar fi consimțit în alte circumstanțe, nu este dovedit în cauză.

Dolul presupune manopere viclene din partea părții cu care s-a contractat, o implicare directă și determinantă a acesteia în formarea voinței părții vătămate. În speță, însă, acest fapt nu este dovedit¹⁰.

Un alt exemplu: vânzătorul unui pachet de acțiuni răspunde pentru valoarea societății emitente atunci când, după vânzare, aceasta se reduce ca urmare a unor evenimente anterioare vânzării, despre care cumpărătorul nu putea afla din registrele publice (situații financiare, registre etc.)¹¹.

Cu toate acestea, în anumite situații, instanțele au decis că incidența dolului poate fi înlăturată, în anumite situații care privesc contractele de vânzare a acțiunilor, astfel, Curtea de Apel București a decis următoarele: *dolul ca viciu de consimțământ presupune un element obiectiv utilizarea de mijloace viclene pentru a induce în eroare și un element subiectiv, intenția. Aceste elemente nu pot fi socotite întrunite câtă vreme cumpărătorului îi era recunoscut dreptul la informare prin lege art. 9 O.U.G. nr. 88/1997; art. 3.76, art. 3.78, art. 3.91, art. 3.95, art. 3.96 din contract documentele de prezentare fiind destinate a asigura potențialului cumpărător cunoașterea principalelor date și informații de natură tehnică, economică, financiară și juridică în vederea efectuării de către aceasta a propriului raport de expertiză. Mai mult, prin contract cap. VIII cumpărătorul s-a obligat și a garantat vânzătorul că a desfășurat propria investigație due diligence în vederea obținerii de informații satisfăcătoare cu privire la activitatea societății. În consecință, neîndeplinirea propriilor obligații, neexercitarea dreptului la informare recunoscut de lege, constituie argumente suficiente pentru a înlătura susținerile privind intenția de a induce în eroare potențialul cumpărător¹².*

În societățile de persoane, dolul poate fi determinat și prin raportare la caracterul *intuitu personae* al acestor societăți.

În acest context, fapta unei persoane care își arogă anumite calități personale pe care nu le deține, cu scopul de a-i induce în eroare pe ceilalți asociați poate să fie calificată drept dol și să conducă la excluderea persoanei respective din companie.

De exemplu, în societatea simplă, reglementată de Codul civil, caracterul *intuitu personae* se manifestă, pe de o parte, prin faptul că asociații nu pot transmite părțile de interes către persoane din afara societății, decât cu consimțământul tuturor

¹⁰ Sent. Civ. nr. 528 COM/ 2001, definitivă prin neapelare.

¹¹ A se vedea ICCJ, s. a II-a civ., dec. nr. 1553 din 5 iunie 2015, în S. Bodu, *Răspunderea vânzătorului unui pachet majoritar de acțiuni pentru „viciile” societății vândute*, în Revista societăților și a dreptului comercial nr. 2/2018.

¹² C. Ap. București, s. a VI-a com., dec. com. nr. 12/15 ianuarie 2007.

asociațiilor, conform art. 1.901 alin. (1) C. civ., iar pe de altă parte, nici nu pot ceda sau garanta în niciun fel obligațiile personale sau ale vreunui terț cu drepturile sociale, fără consimțământul tuturor celorlalți asociați, conform art. 1.908 alin. (2) și alin. (3) C. civ.¹³.

Raportat la această particularitate, atunci când un asociat înstrăinează părți sociale fără acordul celorlalți asociați, inducând în eroare prin manopere dolosive un potențial cumpărător, actul de înstrăinare va fi lovit de nulitate relativă, iar viciul de consimțământ devine aplicabil în cauză.

O situație similară este și în cazul societății cu răspundere limitată alcătuită din mai mult de doi asociați, caracterul *intuitu personae* manifestându-se prin faptul că asociații nu pot înstrăina părți sociale către persoane din afara societății, decât în situația în care este aprobată de asociații care reprezintă cel puțin 3/4 din capitalul social [art. 202 alin. (2) și alin. (3) din Legea nr. 31/1990]¹⁴.

Similar cu situația societății simple, este posibilă o înstrăinare prin mijloace dolosive a părților sociale, fapt care atrage nulitatea relativă a actului de înstrăinare, ca urmare a incidenței dolului ca viciu de consimțământ.

După cum s-a afirmat în mod judicios¹⁵, vicierea consimțământului este încadrată la lit. i) a art. 196 alin. (1) C. civ., astfel, prin această reglementare a legiuitorului a fost clarificată o controversă cu privire la aplicarea nulității, astfel, în prezent nu mai sunt de actualitate discuțiile referitoare la posibilitatea aplicării nulității numai la actul constitutiv nu și la societate, deoarece, în lumina actualelor reglementări, distincția dintre cele două nu mai poate fi discutată, nulitatea vizând atât societatea, cât și actul constitutiv.

Situația în care consimțământul asociaților/acționarilor este viciat se sancționează cu nulitatea relativă, care este o nulitate remediabilă.

În doctrină, s-a afirmat că acțiunea în constatarea nulității relative pentru vicierea consimțământului se poate introduce numai de către partea a cărei interes a fost lezat, prin încheierea contractului de societate cu încălcarea prevederilor legale¹⁶.

Acțiunea în declararea nulității relative se va prescrie într-un termen de un an de la momentul înmatriculării societății la registrul comerțului, și va putea fi invocată doar de către persoana al cărei interes a fost lezat prin nerespectarea condițiilor legale.

Nulitatea în cazul vicerii consimțământului asociaților/acționarilor va fi una parțială, limitată la raportul juridic afectat¹⁷.

Societatea în această situație își continuă existența cu membrii al căror consimțământ nu a fost viciat, impunându-se modificarea contractului de societate, cu respectarea regulilor specifice de modificare a contractului de societate specifice tipologiei societare¹⁸.

¹³ A se vedea I.E. Cadariu-Lungu, *Definiția și caracterele juridice ale contractului de societate în lumina dispozițiilor generale ale noului Cod civil prin raportare la prevederile speciale ale Legii societăților nr. 31/1990*, în Dreptul nr. 1/2014, p. 79.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ I.-E. Cadariu Lungu, *Societatea neregulat constituită în configurarea noului Cod civil și a Legii societăților nr. 31/1990*, în Dreptul nr. 6/2014, p. 33.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*, p. 44.

¹⁸ *Ibidem*.

În această situație, este posibilă și acțiunea de regularizare a societății atunci când este posibil, regulile privind confirmarea nulității relative fiind, de asemenea, aplicabile.

În cazul societăților, nulitatea produce efecte numai pentru viitor, nu și pentru trecut, în special pentru salvagardarea intereselor terților de bună credință care intră în raporturi juridice cu societatea, dar și a asociaților de bună credință.

Materia viciilor de consimțământ în cadrul societăților – drept comparat

Cu privire la incidența dolului, Curtea Supremă a Canadei a statuat următoarele: exagerările rezonabile ale cocontractantului sunt permise atâta vreme cât ele nu suntacompaniate de manopere frauduloase sau de afirmații susceptibile să înșele un contractant ce dă dovadă de o prudență normală¹⁹.

Codul civil francez, stabilește la art. 1.137 că nedezvăluirea de către o parte contractantă estimarea valorii serviciului celeilalte părți contractante nu constituie dol.

Curtea de Casație a Franței s-a pronunțat într-un recurs că eroarea provocată de dolul provenit de la un terț în relație cu un contract încheiat între două persoane ar putea antrena nulitatea acelui contract atunci când eroarea poartă asupra substanței însăși a contractului²⁰.

Concret, o comună din Franța a încheiat un contract de locațiune pentru aparatură informatică, însă contractantul care, de altfel, s-a dovedit a fi condamnat pentru înșelăciune, a indus în eroare prin mijloace dolosive comuna în cauză.

În condițiile în care contractul nu a fost încheiat cu persoana care a recurs la manopere dolosive, se punea problema dacă respectiva comună poate invoca viciul dolului, în condițiile în care, Codul civil francez stabilește că manoperele dolosive trebuie să provină de la cealaltă parte contractantă (aspect preluat și în legislația română).

În primă instanță, soluția a fost negativă, stabilindu-se că partea lezată trebuie să se întoarcă prin acțiunea în regres împotriva celui care a făcut promisiunile mincinoase.

Soluția Curții de Casație care a invalidat soluția instanței inițiale este foarte relevantă, deoarece reliefează interdependența dintre două vicii de consimțământ, respectiv dolul și eroarea²¹.

Jurisprudența franceză a stabilit că suntem în prezența dolului ca viciu de consimțământ și atunci când, la vânzarea unui fond de comerț, vânzătorul nu îl informează pe cumpărător de conținutul contractelor de distribuție agreate al căror beneficiar se declară a fi²².

¹⁹ Curtea Supremă a Canadei, dec. din 5 februarie 1952, în J. L. Baudouin, Y.V., Renaud, *Code civil du Quebec annote, 10th Edition*, vol. 2, Wilson&Lafleur, Montreal, 2007, p. 1968, *apud* B. Oglindă, *Dreptul afacerilor, Teoria generală. Contractul*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 227.

²⁰ A se vedea V. Pătulea, *Grupaj de spețe din jurisprudența franceză referitoare la viciile de consimțământ. Dolul*, în *Dreptul nr. 2/2009*, p. 222.

²¹ V. Pătulea, *Grupaj de spețe din jurisprudența franceză, op. cit.*, p. 223.

²² *Ibidem*.

În speță, care are ca obiect vânzarea unui fond de comerț în domeniul afacerilor cu parfumuri, vânzătorul nu a declarat cumpărătorului situația juridică a contractelor de distribuție care erau interdependente, încheiate cu marile case de producție în domeniu.

Caracterul interdependent al acestor contracte presupunea faptul că, odată retrasă una dintre marile mărci din lanțul de distribuție, va avea drept consecință și retragerea altor mărci de prestigiu. Astfel, înaintea operațiunii de vânzare a fondului de comerț una dintre casele de vânzare a parfumurilor a efectuat un control, constatând neconformități, iar după perfectarea vânzării fondului de comerț, casa respectivă de parfumerie care deține și o anumită firmă în domeniu s-a retras din contract, renunțând la calitatea de distribuitor, atrăgând drept consecință și retragerea altor mari mărci de parfumuri, fapt datorat caracterului interdependent al contractelor de distribuție²³.

Jurisprudența franceză cuprinde și spețe referitoare la dolul prin omisiune, astfel, în cazul în care o unitate administrativ teritorială acționează cu rea credință în sensul de a achiziționa un teren de la o societate care urmărea construirea unui spațiu comercial, însă fără succes, deoarece terenul în cauză era reclasificat prin planurile de ocupare a terenurilor și nu se putea construi pe suprafața sa, urmând ca apoi unitatea administrativ teritorială să vândă la rândul său terenurile la un preț mult mai mare către o altă societate care de asemenea dorea să construiască un spațiu comercial, însă după ce a fost operată o nouă reclasificare a terenului, astfel încât societatea cumpărătoare să poată construi spațiul respectiv, în condițiile în care societatea care a vândut inițial terenul nu fusese informată de intenția primăriei de a reveni asupra reclasificării, Curtea de Casație a considerat că unitatea administrativ teritorială a comis un dol prin omisiune, anulând contractul de vânzare către a doua firmă²⁴.

Concluzii

Viciile de consimțământ pot afecta și actele juridice încheiate în cadrul societăților, contractul de societate, cât și celelalte acte juridice specifice.

În toate situațiile când se constată existența unui viciu de consimțământ, sancțiunea va fi nulitatea relativă a contractului astfel încheiat.

Până la intrarea în vigoare a Codului civil actual, sancțiunea nulității actului constitutiv rezultă implicit din art. 56 și urm. din Legea nr. 31/1990 modificată și republicată, astăzi se aplică prevederile Codului civil.

În cadrul demersului științific elaborat, autorii au folosit metodele clasice de cercetare juridică, respectiv metoda logică și metoda comparativă.

Autorii își propun pe viitor, ca urmare a cercetării științifice a doctrinei și literaturii române dar și a celei franceze și nu în ultimul rând a situației economice, respectiv a stării de dependență economică, a existenței poziției dominante a unor parteneri contractuali pe o anumită piață relevantă pentru un produs/serviciu să analizeze și celelalte vicii de consimțământ în cazul societăților/contractului de societate.

²³ Dec. din 4 mai 1993 a Curții de Casație, camera comercială, în V. Pătulea, *Grupaj de spețe din jurisprudența franceză*, op. cit., pp. 223-226.

²⁴ Curtea de Casație, camera 3 civilă, decizia din 27 martie 1991, în V. Pătulea, *Grupaj de spețe din jurisprudența franceză*, op. cit., pp. 227-229.